

GRANA

La revista de Viladasens, octubre 2024

Sumari #2

4 SABIES QUE...

- ...El poble de Fellines

6 ACTIVITATS

- Viladasens viu la nit més terrorífica amb el Castalloween
- Els Pastorets: una tradició popular de Nadal
- Una cinquantena de persones participen en la caminada per Viladasens
- Caminada d'Orriols a Viladasens, un recorregut del camí de Sant Jaume
- Caramelles, una tradició molt arrelada
- loga a Viladasens: més que exercicis físics i respiració
- Èxit de participació en la Nit Jove
- Presentació de la revista Grana
- La música omple l'església de Sant Vicenç
- 9a ed. de la Fira la Ceba i la Tomata

L'equip

Direcció i redacció: Bàrbara Julbe i Sallés
Fotografia: Redacció
Foto de portada: Edu Masó
Col·laboracions en fotografies:
Quim Llach i Ferran Gasau
Correcció: SCC del Gironès (CPNL)
Disseny i Maquetació: Pere Guasch
Edició: Ajuntament de Viladasens
Impressió: Norprint

18 NOTÍCIES MUNICIPALS

- Comunitat energètica, en marxa
- Llums que gasten menys
- Obres de millora a la depuradora
- Optimització de la recollida de residus
- Fins a 130 nens participen en el nou Casal del Ter mancomunat
- Pla de pacificació a tot el nucli antic

24 EL VALOR DE VILADASENS

- L'església de Sant Vicenç de Viladasens

28 L'ENTREVISTA

- Carme Masós

30 LA MIRADA ENRERE

- La mirada enrere

31 RECEPTES

- Pollastre amb escamarlans
- Coca de poma i ratafia

Sabies que...

...El poble de Felines

Marcel Pujol i Hamelink

El poble de Felines sempre ha tingut una economia basada en l'agricultura, com la major part dels pobles veïns. La industrialització del camp i la millor qualitat de vida a les zones urbanes properes com Girona i Banyoles van afavorir la migració de la seva població a partir de la dècada del 1950. En 20 anys pràcticament va quedar deshabitat, i van quedar com a únics habitants del poble, la família Armengol del mas de Can Roca. L'article ens mostra el nom de cada casa del poble i una breu història dels últims 70 anys.

De tots és sabut que el poble de Felines té una església dedicada a Sant Martí (ja esmentada en un document de l'any 1058), que havia estat parroquial, i a la qual anaven els feligresos del nucli, a més dels habitants dels veïnats de Mas Nicolau i Can Sans i la resta de masos pròxims. Però poca gent sap que Felines havia estat municipi fins a l'any 1846, data en la qual passà a formar part del municipi de Viladasens.

Segons el cens de l'any 1842, el municipi de Felines tenia 20 cases habitades, en les quals vivien 120 persones. El 1857 ja forma part de Viladasens i entre totes dues poblacions arriben a un total de 538 habitants. A partir de la dècada del 1920 s'inicia una lenta davallada demogràfica, a causa de la industrialització del camp, que s'agreuja definitivament a partir del 1955, quan la població rural emigra cap als nuclis industrials i urbans propers, com Banyoles i Girona, a més del boom turístic de la dècada del 1960 –i altres aspectes també importants com la manca d'aigua potable corrent, electricitat, telèfon, etc–.

Al voltant de l'any 1950 podem dir que el nucli de Felines arriba al seu màxim de població, en què, a banda de l'església, hi havia el mas de Can Roca i onze cases, conegudes com Can Met Perich, Can Geli, la Rectoria, la Casa de les Ànimes, Can Bataller, la Casa Negre, Cal Carli, Ca l'Eloi, Cal Carreter, Can Teixidor i Cal Vora. De fet, Can Met Perich de Felines va deixar d'existir al voltant de l'any 1930, quan els seus propietaris van decidir traslladar la casa, pedra per pedra, a la carretera de França, a Vilademuls, on és actualment; per aquest motiu de la casa de Can Met Perich de Felines només en queden unes filades de dues parets mestres.

Pràcticament tota la població es dedicava a la pagesia, ja fossin masos amb més terres de conreu, com Can Roca, o d'altres propietaris amb menys terres. Un bon indicador de la quantitat de terres dedicades al cereal eren les dimensions de l'era que tenien cadascun –perquè no existia una era comunal–.

Activitat agrícola i altres tasques

La vida rural no es limitava només al conreu de cereal. El paisatge era bastant diferent al que veiem avui dia. Si bé els camps de blat i ordi eren

majoritaris, també hi havia olivars i vinyes a les parts més altes, mentre que junt al riu i a les fonts eren presents els horts –un per a cada casa–. També hi havia molt menys bosc que avui en dia, perquè hi havia més conreu i espais dedicats a pastures. A banda de l'activitat agrícola, a gairebé cada casa hi havia animals, com gallines, conills, un o dos porcs, una mula o un matxo, gats i gossos, i alguns tenien ramats de vaques i xais. D'entre totes les cases destacava la Casa de les Ànimes, en la qual a la planta baixa hi havia un galliner amb gallines, ànecs, indiots i oques que sortien per un forat a la paret cap a un tancat que tenien a la plaça. De tant en tant sortien del poble per anar a picotejar el gra que hi havia a les eres del camí que duia a Can Saus i al Mas Nicolau.

Però l'activitat agrícola no exclou que moltes persones es dediquessin a altres tasques com teixir teles (Can Teixidor, tot i que el propietari a la segona meitat del segle XIX també es deia Teixidor de cognom), una fonda (Cal Carli), fer feixos de llenya al bosc per als forns de pa o terrissa dels pobles veïns, o que es lloguessin com a jornalers o que mossèn Simón Pou fes de capellà, però també, si calia, fes de metge, farmacèutic, pagès o mestre.

Viladasens va patir una davallada demogràfica evident, va passar de 416

habitants el 1950 a 189 habitants el 1981. Aquest fet es constata també a Felines. Sabem que totes les cases s'anaren abandonant entre l'any 1955 i l'any 1975, data en la qual va quedar tan sols una casa habitada: Can Roca.

A partir d'aquell any Felines és un nucli de cases sense gent que lentament va degradant-se i convertint-se en ruïnes, un període crític, de buit poblacional, probablement la pitjor etapa històrica que ha viscut el poble de Felines.

Passen molts anys, fins que 25 anys després, el 2002, s'estableix una família a Can Teixidor, i a partir del 2004 una promotora refà la rectoria, Can Bataller i la Casa de les Ànimes. Lentament s'inicia una revifalla de la població, amb alguns residents tot l'any (Can Bataller, la Rectoria i la Casa de les Ànimes) i d'altres que venen el cap de setmana (Can Vora, Ca l'Eloi).

Segurament la millora de les comunicacions, l'arribada de l'electricitat, el telèfon i la fibra òptica, l'aigua corrent, així com el teletreball i les conseqüències de la pandèmia han afavorit el creixement demogràfic de Felines, i actualment –any 2024– pràcticament totes les cases estan habitades, ja siguin com a residència habitual o temporal.

Viladasens viu la nit més terrorífica amb el Castalloween

Pels voltants de Tots Sants, Viladasens es vesteix de Castalloween, una activitat en què nens i joves disfressats amb accessoris de por –tot i que poden anar vestits del que vulguin–, recorren al vespre el poble, on un dels carrers del nucli urbà s’ambienta amb elements terrorífics.

Els participants en el Castalloween, mentre fan l’itinerari marcat, truquen al timbre de les cases i pregunten a qui els obre la porta si volen truc o tracte. Durant el matí, els més petits ja comencen la festa pintant carbasses i castanyes. Els adolescents són els que s’encarreguen de decorar el carrer de la por. L’últim Castalloween van ambientar-lo com si fos un cementiri. “Els va quedar molt bé. Els adolescents estan molt motivats amb aquesta activitat perquè veuen que ells poden muntar bona part de la celebració”, subratlla Marta Meléndez, una de les organitzadores de la proposta. Castalloween va començar a celebrar-se just després de la pandèmia. A la primera edició, els participants van passar només per unes quantes cases, amb les quals prèviament ja s’havia pactat. “Els nens i els joves del poble

tenien ganes de celebrar coses, tot i la covid, així que, respectant la decisió dels veïns i les distàncies i amb l’ús de mascaretes, ho vam engegar. Ens va sorprendre la quantitat de cases que hi van voler participar ja a la primera edició”, afirma Meléndez.

Creix la participació

El nombre de participants d’un any a l’altre també ha anat augmentant considerablement. El primer any van sumar-s’hi una quinzena de nens i joves. Al segon, la xifra es va doblar, perquè molts van portar-hi els seus

amics. En doblar-se els inscrits, moltes cases no van poder donar caramels a tothom i molts infants i joves se’n van quedar sense. “A partir del tercer any, on vam reunir una seixantena de participants, hem establert una inscripció prèvia i organitzem tres tipus de recorreguts diferents perquè no tots els nens passin per les mateixes cases”, exposa Meléndez. El Castalloween acaba amb un sopar popular, en què tothom porta menjar per compartir. “Ens trobem totes les famílies que hi han participat i sopem junts. D’aquesta manera, la festa continua”, conclou Meléndez.

Els Pastorets: una tradició popular de Nadal

L’església de Sant Vicenç de Viladasens acull cada any la tradicional representació dels Pastorets a càrrec dels nens i joves del municipi. La cinquena edició, que va tenir lloc el 21 de desembre del 2023, va comptar amb la participació d’un total d’onze infants i adolescents, a més de la implicació de tots els pares. “Fins l’últim moment s’hi afegí gent gran o infants perquè en els Pastorets tothom hi té cabuda. Uns complementen els altres amb els papers que interpreten”, assegura mossèn Sebas Aupí, el seu director. En l’obra, s’hi representa un gran joc dels àngels i els dimonis i, entre escena i escena, la coral del poble hi posa la música. “És una trobada popular oberta a tots els nens i joves del poble, l’activitat nadalenca per excel·lència. Fa Nadal i fa molta comunitat”, assegura Aupí.

Una cinquantena de persones participen en la caminada per Viladasens

Una cinquantena de persones van sumar-se l’11 de febrer passat a una nova edició de la tradicional caminada per Viladasens i el seu entorn. Els participants van sortir del pavelló del poble i van fer un recorregut d’uns 12 quilòmetres per diferents paratges emblemàtics del municipi com ara l’església de Sant Vicenç, la riera Cinyana, Fellines o La Móra. En total, la caminada va durar unes tres hores i mitja.

Després de l’aperitiu, que va tenir lloc a les 13 h al Centre Cívic, va haver-hi una calçotada i, de segon, es va menjar carn a la brasa. Els comensals es van portar de casa la salsa de calçots i les postres. Cadascú es va portar les seves i es van compartir amb tothom. “Aquesta és una trobada que aplega molta gent perquè és dinàmica i molt engrescadora”, assegura el seu organitzador, Xavi Cañamares.

Caminada d’Orriols a Viladasens, un recorregut del camí de Sant Jaume

La tradicional caminada del camí de Sant Jaume, que organitza cada any l’associació d’Amics del Camí de Sant Jaume de Girona per commemorar la festivitat de Sant Jaume, va escollir aquest any el recorregut d’Orriols a Viladasens i va tenir lloc el 21 de juliol passat. El punt de trobada de l’itinerari va ser al nucli urbà d’Orriols, a les 8.30 h i, després d’una xocolatada, els participants van recórrer 4,5 quilòmetres fins a Viladasens, tot fent part de l’emblemàtic camí que porta fins a Santiago. En total, una vintena de persones van participar a la ruta. Un cop a Viladasens, es va fer una missa, a càrrec del mossèn Sebas Aupí, per donar la benvinguda als pelegrins.

Es tracta d’un grup de pelegrins de la ciutat de Girona i els voltants que cada any, per commemorar la festivitat, es troben per fer un tram del recorregut del camí de Sant Jaume i després celebren una missa de benedicció al pelegrí, en què es fa una lectura del mateix text que es llegeix a la catedral de Santiago de Compostel·la. La trobada va culminar amb un dinar al restaurant Can Lladó. El president de l’associació d’Amics del Camí de Sant Jaume a les comarques de Girona, Jaume Oller, destaca que van pensar que en aquesta edició “seria una bona idea fer-lo a Viladasens i al seu entorn perquè és un poble bonic i emblemàtic”. Enguany, Sant Jaume era entre setmana i, encara que a Girona és festiu, els organitzadors van decidir traslladar la caminada al cap de setmana perquè hi pogués haver més participació.

Caramelles, una tradició molt arrelada

Els carrers de Viladasens es van omplir de caramelles, cançons populars típiques catalanes que, com cada any, es canten per Pasqua i donen la benvinguda a la primavera. Aquesta activitat se celebrava antigament al municipi però va deixar de fer-se. Ara fa vuit anys, la coral del poble va decidir recuperar-la. A l'edició d'enguany, els intèrprets – com és habitual – van fer un recorregut pel poble, i paraven a davant de diverses cases i masies per cantar. A cada parada, els caramellaires van interpretar un repertori divers, en alguns casos de fins a vuit cançons. Un dels temes més destacats porta per títol Caramella de Viladasens. Robert Sunyer, cantaire de la coral, va trobar-ne la lletra, que és molt antiga, i la coral hi va posar una melodia nova, ja que no va localitzar-se la partitura corresponent. Durant les diferents actuacions, la gent va sortir al carrer a rebre els caramellaires i, com a mostra d'agraïment, els va donar tota mena de begudes i menjar. Antigament, s'acompanyaven d'instruments diversos i en el passat recollien ous o diners que la gent els donava i amb això feien un àpat col·lectiu. El recorregut d'aquesta vuitena edició de les caramelles va durar unes tres hores. “Originàriament, es feia el dissabte de Pasqua, però nosaltres ho fem al voltant de Setmana Santa, que és quan tothom s’ho pot combinar millor”, assegura Elena Montané, directora de la coral. “El mateix any que va néixer la coral ja vam començar amb les caramelles”, afegeix. La coral, formada per una vintena de persones, assaja els dijous cada quinze dies al Centre Cívic de Viladasens. .

Ioga a Viladasens: més que exercicis físics i respiració

Una de les activitats més arrelades al municipi és el ioga, on participen dones entre 45 i 70 anys. De la mà de la seva professora, Caterina Payet, un total de vuit persones assisteixen setmanalment a les classes que, des de fa sis anys, tenen lloc al Centre Cívic. Per celebrar el final de curs, les alumnes i la professora organitzen, des de fa quatre anys, un sopar, que precisament va sorgir a petició del mateix grup. Aquest any, l'àpat va fer-se al mes de juliol al restaurant La Fusteria de Cervià de Ter.

El tipus de ioga que es porta a terme a Viladasens és l'anomenat kundalini ioga. “Ens mou molt enèrgicament, ens desbloqueja i ens carrega d'energia”, indica Payet, instructora de kundalini ioga, inscrita al Registre Oficial de Professionals de l'Esport de Catalunya (ROPEC) i psicòloga.

En aquest tipus de ioga, es treballa amb 4 elements clau: els exercicis físics (per estimular la circulació sanguínia o eliminar toxines), la respiració (combinada amb els exercicis o sola), els mantres (sons vibratoris) i els mudres (determinades posicions de dits i mans que canalitzen l'energia). “És realment una eina poderosa que tenim a

l'abast per sentir-nos millor, per trobar el nostre centre i afrontar, des d'aquest, els reptes que la vida ens presenta”, afirma Payet. “Fer ioga és començar un viatge personal de consciència, sabent que pel camí trobaràs resistències i confrontacions amb tu mateix, però també creixeràs i et redescobriràs”.

Superar-se des del respecte

La classe de ioga “no és mai una competició, si de cas hom busca superar-se a si mateix des de la cura i el respecte, la màxima és esforça't, però sense forçar”, afegeix la professora, que fa 12 anys que dona classes i uns quants més que practica ioga. Al final de la sessió, es fa una relaxació seguida d'una meditació per connectar amb un mateix. “Quan se'm va oferir fer ioga a Viladasens vaig pensar que en un poble tan petit potser el grup no se sostindria, però em vaig equivocar. S'ha creat un entorn afable, acollidor amb una mena d'aire de família que crec que és un tret de Viladasens, m'hi trobo molt còmoda i estic molt agraïda a les persones que ho fan possible amb la seva assistència i també a l'ajuntament”, conclou Payet.

Èxit de participació en la Nit Jove

La Nit Jove de Viladasens, que va tenir lloc a la plaça del Centre Cívic el 12 de juliol passat, va ser un èxit de participació. Els DJ Martín i Celtics'DJ van amenitzar la festa amb la seva música. Després d'uns anys sense celebrar-se, l'Ajuntament va recuperar aquesta trobada, que, en aquesta ocasió, a més, no va emmarcar-se dins els actes de la Festa Major, sinó que es va buscar un dia exclusiu per a dur-la a terme. Es tracta d'una nit dedicada al jovent del poble, en la qual ells, precisament, s'encarreguen de la major part de les tasques com ara preparar l'escenari, ocupar-se dels entrepans o de la barra de begudes. “Va ser molt exitosa. Aquesta festa es fa per tenir en compte el jovent i per fer-los sentir que ells també compten”, subratllen des del consistori.

Presentació de la revista Grana

L'església de Sant Vicenç va acollir el 23 d'abril passat, coincidint amb la Diada de Sant Jordi, la presentació de la revista Grana. Durant l'acte, que va tenir lloc a les 19 h, es van repartir exemplars de la revista i també roses entre els assistents. El públic va mostrar la seva satisfacció per la publicació. A l'entrada de l'església, va haver-hi un petit refrigeri de coca dolça, fuet i cava. L'Ajuntament va destacar que "la revista Grana és una revista del poble i per al poble i que ha de servir per desgranar tots els esdeveniments passats, presents i futurs".

La música omple l'església de Sant Vicenç

Viladasens va viure el 10 d'agost passat una nit de música a l'església de Sant Vicenç. El duo Gregal, format per Alba Bosch, soprano, i David Granato, al piano, van interpretar un repertori variat amb àries del barroc de Händel, Mozart, Bach, Strauss o Puccini, a més de cançó catalana de Morera i Toldrà. "És un encert que les esglésies s'obrin no només per fer-hi celebracions religioses sinó per acollir concerts de música. Aquests temples són un patrimoni molt valuós", indica Bosch, que destaca i agraeix l'aposta que fan ajuntaments petits, com el de Viladasens, per acostar la música clàssica a tothom: "Està bé que s'impulsi la música clàssica i es doni a conèixer, perquè sovint sol tenir menys visibilitat que d'altres estils musicals. En aquest tipus de concerts, a més, hi assisteix molta gent del poble que si hagués d'anar expressament en algun altre lloc a fora a escoltar-la no ho faria". Tot i això, admet que "no es tracta pas d'entendre-hi", sinó que "si aquesta música t'emociona, ja està. És això", ressalta Bosch, nascuda a Esponellà i amb una trajectòria professional que l'ha portat a diversos teatre com el Gran Teatre del Liceu, a l'Auditori de Barcelona o el Barbican Theatre de Londres, entre d'altres. Per la seva banda, David Granato, que actualment és professor de l'Escola de Música i Dansa de Torroella de Montgrí i director dels cors Els Trobadors a Barcelona i Malodes de Belcaire d'Empordà, ha estat director musical i d'orquestra de les òperes: Die Fledermaus de Strauss, La Bohème de Puccini o Rigoletto de Verdi. L'objectiu del repertori va ser mostrar peces que "ens agraden per donar a conèixer estils diferents i moments de la història de la música", assegura aquesta soprano, que confessa que van notar el públic "molt proper" i es van sentir "molt ben acollits en tot moment". Al final de l'actuació, els artistes van oferir dos bisos amb els temes "Que tinguem sort" de Lluís Llach i l'havanera "Vestida de nit" de Glòria Cruz i Castor Pérez. Després, va haver-hi un pisolabis i cava per a tothom a la plaça de davant l'església.

Viladasens clausura els actes del Correllengua 2024

El Centre Cívic de Viladasens va acollir el diumenge 29 de setembre els actes de tancament del Correllengua 2024, que es va reprendre després d'anys sense celebrar-se als municipis de la Llera del Ter. Unes 65 persones van assistir a la festa de cloenda a Viladasens, en la qual l'alcalde, Xavier Sánchez, va donar la benvinguda a la resta d'alcaldes i regidors dels 11 municipis de la Llera del Ter – Gavarres, que hi van participar, i a totes les persones que van assistir a la trobada, així com als veïns dels diferents municipis que van sumar-se a l'edició d'enguany.

L'acte va consistir en la lectura de diversos paràgrafs de llibres de la lingüista catalana Maria Carme Junyent: concretament, Isabel Puig va fer la primera lectura extreta d'El futur del català depèn de tu i les regidores Marta Serra i Mercè Danés van fer la segona i la tercera lectura extretes d'un text del llibre Deu lliçons per a salvar el català de la mateixa autora. El regidor Miquel Morón, per la seva banda, va fer una reflexió sobre si el català és una llengua minoritària o minoritzada. Seguidament, Ramir Castan va fer la lectura del Manifest per la llengua, que van signar després els alcaldes i regidors dels 11 municipis de la Llera del Ter – Gavarres i una persona de cada entitat. L'actuació musical d'Almodis Cebrià i Clara Ponsatí va posar el colofó a la vetllada, en la qual els artistes van oferir un repertori amb diverses cançons catalanes. Per cloure l'acte, Ramir Castan va cantar l'himne d'Els Segadors i tothom s'hi va sumar a peu dret i, en acabar, hi va haver pìscolabis, begudes i cava per a tothom.

El Correllengua està impulsat per un grup d'entitats que treballen amb l'objectiu de fer difusió de l'ús de la llengua i la promoció de la cultura popular arreu dels municipis, mitjançant activitats lúdiques, festives, participatives i per a tothom. Abans de la darrera parada a Viladasens, l'edició d'enguany va passar per diferents pobles de la Llera del Ter – Gavarres. En concret, va arrencar les seves activitats el dimecres 25 a les 18 h a l'església de Madremanya amb els parlaments de representants de cada entitat organitzadora i un representant dels ajuntaments que hi col·laboren. L'alcaldesa de Madremanya, Anna Iglesias, va donar la benvinguda i, tot seguit, el president de l'Assemblea Nacional Catalana (ANC), Lluís Llach, va llegir el Manifest dedicat a la lingüista catalana Carme Junyent. A Madremanya, així com als altres pobles, hi van assistir membres de les entitats que organitzen el Correllengua com ara els Gegants de Celrà, l'Ateneu Popular La Pioixa de Bordils, Acció Cultural de Celrà o Dones de Madremanya, entre d'altres.

Sardanes, cercaviles i altres activitats

El Correllengua 2024 va comptar amb 11 activitats diferents, una a cada municipi de la Llera del Ter – Gavarres, és a dir, Madremanya, Flaçà, Sant Joan de Mollet, Celrà, Sant Martí Vell, Juià, Bordils, Medinyà, Cervià de Ter, Sant Jordi Desvalls i Viladasens. L'acte central va tenir lloc dissabte 28 al Casal de Bordils amb la primera

Mostra itinerant de Glosa de la Llera del Ter – Gavarres, on van participar 4 glosadores conegudes per haver guanyat o haver quedat entre les primeres al combat de glosadors de Verges i d'altres municipis. També s'hi va celebrar un sopar. L'acte central té la voluntat de traslladar-se de municipi cada any i ser itinerant per celebrar-se un any a cadascuna de les 11 poblacions participants.

Moció del Correllengua

Els diferents ajuntaments s'han compromès amb les entitats a aprovar la moció del Correllengua 2024 de la Coordinadora d'Associacions per la Llengua (CAL). En aquest moments ja l'han aprovada a Flaçà, Celrà, Medinyà i Sant Martí Vell.

Novena Fira de la Ceba i la Tomata

Els nous capgrossos de la Ceba i la Tomata, la passejada etnobotànica, els paradistes i el dinar, plats forts de la festa

Viladasens va convertir-se en l'epicentre dels productes de proximitat i artesanian en la 9a edició de la Fira de la Ceba i la Tomata, que va tenir lloc l'1 de setembre passat. Una vintena de parades van omplir el nucli històric, on per primera vegada van desfilar els capgrossos de la Ceba i la Tomata, creats per l'Escola Municipal d'Expressió d'Olot. El dinar degustació de productes del municipi, que es va celebrar al Centre Cívic, va ser el més nombrós de les últimes edicions, ja que es van servir un total de 261 àpats, entre dinars i també esmorzars. El programa de la festa es va completar amb altres actes com la passejada etnobotànica per conèixer les plantes silvestres de l'entorn.

Un dels paradistes més coneguts és el veí Pere Nierga –que és qui més s'ha dedicat a la varietat autòctona de la ceba per preservar-ne la grana-. Nierga va oferir una gran varietat de verdures del seu hort. A part de tomàquets i ceba, també va portar-hi bitxos de Girona, alberginies i pebrots. Al seu costat, Mercè Danés va presentar un taulell amb varietats diverses de tomàquets. Tot i que en alguns moments van caure algunes gotes de pluja, això no va espantar els visitants. La fira va ser un èxit de participació i el carrer Sant Vicenç, on van ubicar-se les parades –sis més que l'edició passada-, va convertir-se en un anar i venir constant de gent, sobretot durant la cercavila dels nous capgrossos de Viladasens: la Ceba i la Tomata. Tavi Algeró i Àngel Rigall, de l'Escola Municipal d'Expressió d'Olot, els van crear, després que l'Ajuntament els fes l'encàrrec. També hi va haver un tercer capgròs: el Pagès, creat per Moisès Morón. La presentació inicial de tots tres va tenir lloc abans del recorregut a l'església de Sant Vicenç, on el capgròs Pagès va cridar a la Ceba i a la Tomata perquè sortissin de la sagristia. Un cop a

l'altar, mossèn Sebas Aupí va batejar-los. Tavi Algeró i Àngel Rigall van ser-ne, precisament, els padrins. Un cop a fora, els capgrossos van passejar-se pels carrers del poble acompanyats d'un seguici i de música de gralla i tambor, a càrrec del grup Els Grallers de Banyoles. Els quatre joves del poble que van portar els capgrossos van ser la Bruna, en Benet, en Nil i en Joan. El capgròs del Pagès va portar-lo, en aquesta ocasió, en Ramir que, tot acompanyant la Ceba i la Tomata, donava la benvinguda als paradistes i visitants de la fira i també va repartir caramels als més petits.

Artesania de proximitat

Una artesana de moneders i bosses de mà o un altre de productes cosmètics frescos i naturals són altres de les parades que van omplir aquest tram del poble, on al final hi havia una parada de croquetes artesanies i una altra d'arracades, penjolls, braçalets i altres detalls, fets, alguns d'ells, amb resina epòxica. Els més petits també van poder disposar de les seves pròpies parades de manualitats davant del Centre Cívic.

Una gran varietat de plantes silvestres

La primera edició de la passejada etnobotànica, que va reunir més d'una trentena de participants, va tenir com a objectiu conèixer les plantes silvestres de l'entorn. Fonoll, verdolaga, romani, pastanaga silvestre, corretjola, bardana, espines de Crist, saüc, galzeran, xicoira, herba de Sant Joan o aritjol van ser algunes de les moltes plantes que es van trobar durant la ruta, que va transcórrer per Viladasens i el seu entorn. Tant grans, com joves com nens, van sumar-s'hi. El naturalista, Roger Maimí, més conegut com Roger de la Selva, destaca la riquesa etnobotànica del municipi: “just abans de sortir del poble ja podem explicar plantes que creixen a les voreres o a les parets dels edificis”. Durant el recorregut, que va durar unes dues hores, els participants van anar fent diverses parades per explicar (i en alguns casos, fins i tot, degustar) les plantes silvestres que s'anaven trobant “perquè totes tenen un ús per a alguna cosa o altra. Hi ha moltes espècies que tenim aquí mateix i les passem per alt. Les arranquem com si fossin males herbes i, en canvi, són medicina i menjar, ja sigui per a infusions o amanides, per exemple, que podríem estar aprofitant. No ens hi fixem, però la vida explota per tot arreu”, assegura Maimí. Un cop collides, es van comparar les plantes entre elles per veure les seves semblances i diferències. A Viladasens, es van localitzar pinyes de Sant Joan. “Són curioses de trobar i en vam veure bastantes de juntes”, ressalta el naturalista, que afegeix que “tot i la sequera, a Viladasens tot viu bé i estar florit. A més, passava gent que no havia vingut a la ruta i es quedava mirant i explicant quines plantes sabien i reconeixien”, conclou Maimí. Un cop acabat l'itinerari, es van posar totes les plantes sobre una taula amb el nom corresponent per veure'n la biodiversitat.

Un poble de dibuix

Tot i que no va afectar la participació de la fira, les poques gotes de pluja van obligar el grup dels Urban Sketchers de Girona, encarregats de dibuixar i pintar racons de Viladasens, a posar-se a aixopluc. Molts d'ells van anar cap al Centre Cívic a acabar els seus dibuixos. Una trentena de dibuixants, amb llapis, carbó o aquarel·la, van escollir diverses temàtiques presents al poble com ara plantes, un tractor, masies o la mateixa església de Sant Vicenç. Carme García, una de les Sketchers, va venir des de Mollet del Vallès per a sumar-s'hi. “L'important no és el resultat sinó gaudir de l'estona que dibuixes. Cadascú, a més, té un estil molt diferent i escull la temàtica que vol”, explica García, que va pintar, precisament, les plantes silvestres recollides a la ruta etnobotànica amb aquarel·la i un pinzell amb dipòsit d'aigua. El seu germà, Albert García, que va dibuixar un tractor, inspirat en un de proper que hi havia a la zona, va explicar que li agrada aquesta activitat perquè “és tranquil·la, creativa i té una vessant social”. Una altra Sketcher, Núria Font, va plasmar en el seu dibuix l'església de Sant Vicenç i la casa del costat. En ploure, però, va fer-hi una foto i va finalitzar el dibuix al Centre Cívic. Montse Mallorquí, una de les altres participants, va subratllar que a ella li agrada aquesta activitat “perquè vius el moment present i no et ve res al cap mentre pintes. Et relaciones amb gent i visites pobles on no aniries o bé que hi passes de llarg”, detalla. En els seus dibuixos, hi posa el nom del poble que ha visitat i també unes anotacions. Amb els anys, el resultat dels primers dibuixos va canviant. “Tothom millora i tothom fa un procés”, afegeix Mallorquí.

Després, a l'interior del Centre Cívic, es van exposar els dibuixos fets tant pels integrants de l'Urban Sketchers de Girona com els realitzats pels nens de l'escola Aixart. Un cop finalitzat el dinar –que va consistir en xai a la brasa amb alloli, amanida de ceba i tomàquet, pa i sindria, o bé amb l'opció de botifarra o també amb la vessant vegetariana- van tenir lloc l'entrega de premis als guanyadors dels dibuixos de la Fira de la Ceba i la Tomata de l'escola Aixart. Els guanyadors d'aquest any van ser Arnau Buxarrais (de 4t de primària), Aina Garrido (Infantil 5) i Musa Sillah (2n de primària).

Altres activitats que van tenir lloc en el marc de la Fira de la Ceba i la Tomata van ser un taller per a infants de la decoració d'una ceba sota les moreres del Centre Cívic i, a més, l'actuació itinerant d'un mag pel poble que va despertar la curiositat de tots els visitants.

Comunitat energètica, en marxa

La comunitat energètica de Viladasens, que preveu la col·locació de 48 plaques fotovoltaïques al teulat del Centre Cívic amb una potència de 25 kw, avança. Actualment, una empresa n'està fent el projecte i té previst fer un estudi de la zona on es volen instal·lar les plaques fotovoltaïques. A més, també farà un estudi del consum real que té Viladasens i una proposta de contractació per ajustar la potència contractada.

El projecte, que té un cost de més de 37.000 euros, ja es va presentar a la Diputació de Girona per demanar una subvenció al Pla d'acció 2024 del Servei de Medi Ambient destinada a impulsar comunitats energètiques d'autoconsum compartit amb la ciutadania. Aquesta subvenció ja ha estat concedida amb un import de 30.000 euros.

L'objectiu de la iniciativa és transformar la manera en què els ciutadans accedeixen a l'energia per tal d'impulsar un model d'energia descentralitzat, democràtic i sostenible. Es tracta d'un instrument clau per a impulsar la transició energètica a l'àmbit local. L'Ajuntament, que s'integraria dins d'aquesta comunitat energètica, i en seria el promotor, el titular de la instal·lació fotovoltaica i l'impulsor de la participació ciutadana, ja ha fet un estudi de viabilitat. Després, segons marca el procediment, es farà la memòria i el projecte d'execució.

Tots els equipaments i habitatges del nucli urbà que es troben a un radi de 2.000 metres de la instal·lació fotovoltaica, que és el límit que permet la legislació per integrar a la comunitat energètica, en podrien formar part. A part de l'Ajuntament, es calcula que fins a deu llars podrien participar d'aquest consum de la xarxa, a més del centre cívic i el centre mèdic. Aquesta iniciativa preveu estalviar 7,72 tones d'emissions de CO2 a l'atmosfera.

Llums que gasten menys

L'Ajuntament substituirà els llums led actuals que hi ha als carrers del poble per uns altres que també són led, però que, en incorporar una alta eficiència, tindran un consum més reduït. El seu disseny, a més, permetrà que la llum no entri directament a les cases, com passa fins ara. Actualment, la il·luminació de l'enllumenat públic és horitzontal i, segons lamenten alguns veïns, penetra a les llars a través de les obertures de les cases i, a la nit, molesta. Amb l'actuació del canvi d'enllumenat, s'aprofitarà per posar un temporitzador que permeti regular la intensitat de la llum. Així, a partir de mitjanit, la lluminositat disminuirà. "Reduirem el consum i la contaminació lumínica. No és necessari una lluminositat tan potent a la nit i a la matinada. El cost de la llum també es reduirà molt i hi haurà un estalvi energètic", asseguren des del consistori. La subvenció que l'Ajuntament ha demanat a la Diputació de Girona ja s'ha concedit amb un import de 31.680 euros. Ara el consistori haurà de fer el projecte, licitar-lo i executar-lo.

Obres de millora a la depuradora

L'Ajuntament de Viladasens ha portat a terme diverses obres de millora a la depuradora del municipi. L'actuació principal ha consistit a canviar de lloc els difusors d'aquesta instal·lació. Fins ara estaven ancorats al fons i quan s'espallaven calia buidar el fang de tot el dipòsit per poder arranjar-los. Això implicava que no només la depuradora havia de quedar un temps inhabilitada i sense servei, sinó que els costos de reparació també s'encarien. Després d'aquesta actuació, els difusors s'han col·locat a la part superior de la depuradora, amb la qual cosa són de més bon reparar en cas que s'espallin sense la necessitat de fer cap buidatge. També són extraïbles i es poden treure amb més facilitat. "Aquest canvi suposa una millora per a l'Ajuntament perquè han baixat els costos de reparació dels difusors i s'ha millorat en eficàcia. Ara, a més, les reparacions són molt més ràpides que abans", afirmen des del consistori. La reparació i el manteniment de la depuradora, actualment, van a càrrec de l'Ajuntament, però el consistori està estudiant traspasar la gestió a l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA), tal com ja es fa a altres pobles propers.

Optimització de la recollida de residus

Viladasens compta actualment amb 10 punts de recollida de residus, entre ells, carretera d'Orriols, carrer Tramuntana, carrer Migdia, carrer Cementiri, Casa Nova, Mas la Mora, Mas Nicolau, Fellines i carretera de Fellina (zona del pont) i Can Sans. En alguns d'aquests punts, però, la gent hi aboca tota mena de residus. "És molt fàcil passar per la carretera i llençar-ho tot allà. Hi ha molt d'intrusisme", lamenten des del consistori. Per això, l'Ajuntament preveu deixar només el punt de Fellines, el de Mas Nicolau i Can Sans com a recollida de residus. D'altra banda, els quatre emplaçaments actuals de Viladasens es reduiran a dos. L'objectiu és mantenir i ampliar el que està situat al carrer d'Orriols, a tocar l'aparcament del restaurant Can Lladó, i el del carrer Tramuntana, eliminar el punt de recollida ubicat a l'entrada del poble (carrer de Migdia) i el del carrer Cementiri. "Si tenim punts únics de recollida a Viladasens, Fellines i Mas Nicolau serà més fàcil controlar-ho". En l'actualitat, Viladasens recull rebuig, vidre, cartó, plàstic i oli. Tot i que l'Ajuntament aspira, més endavant, a separar l'orgànica del rebuig, de moment, no es portarà a terme i es barrejarà perquè l'orgànica que fins ara es portava a l'abocador de Solius, arran del seu tancament, s'ha de transportar cap a Lleida i els costos s'han duplicat (ara ronden els 200 euros per tona). En canvi, portar el rebuig, amb l'orgànica inclosa, a l'abocador costa només 140 euros.

Evitar l'intrusisme

Més endavant, per evitar que hi hagi intrusisme a l'hora de llençar els residus, el consistori té previst col·locar càmeres de videovigilància en els diferents punts amb l'objectiu que tinguin un efecte dissuasiu. Viladasens genera actualment unes 90 tones de rebuig i orgànica. Aquest octubre es farà una xerrada per explicar la situació del cost del porta a porta i la recollida selectiva i també sobre les noves taxes que s'hauran d'aplicar, ja que el 2025 els ajuntaments hauran de fer front als costos de la recollida selectiva amb les taxes que consten a l'ordenança, tal com estableix la normativa europea.

XAVIER SÁNCHEZ
Alcalde de Viladasens

“Tenim la possibilitat que els nens i les nenes del nostre municipi s’apuntin al casal i es relacionin amb altres nens. Els quatre ajuntaments ens hem posat d’acord per mancomunar l’activitat, això, en si mateix, ja és un èxit.”

Fins a 130 nens participen en el nou Casal del Ter mancomunat

L’Ajuntament de Viladasens, juntament amb els de Sant Jordi Desvalls, Medinyà i Cervià de Ter, van impulsar aquest estiu el Casal del Ter, un dels pocs casals mancomunats de les comarques de Girona. El balanç del servei, que va començar el 25 de juny i va acabar a principis d’agost, va ser molt positiu. Fins a 130 nens i nenes, d’entre 3 i 12 anys, d’aquestes poblacions es van inscriure en aquesta primera edició, que va tenir com a objectiu cohesionar els infants i les famílies dels pobles de la llera del Ter que hi participaven i, alhora, oferir propostes de lleure a municipis petits que de forma individual no s’haurien pogut donar pels costos que representen.

La voluntat de mancomunar la gestió del servei va sorgir, precisament, arran de la necessitat d’optimitzar els recursos i poder garantir propostes diverses de coneixement, jocs i diversió per a la mainada a l’estiu. Fins l’any passat, aquest servei només l’oferien alguns d’aquests quatre consistoris, com és el cas de Medinyà, amb les limitacions econòmiques que comportava portar-lo a terme.

GUILLEM SURROCA
Alcalde de Cervià de Ter

“És una forma de relacionar-se i fer comunitat. Es crea un lligam entre els municipis en una zona poc poblada i amb pocs serveis. Per això, és important unir esforços i anar tots a l’una.”

MARINA BRUSI
Alcaldeessa de Sant Jordi Desvalls

“Sense aquesta unió dels quatre ajuntaments, els infants no haurien pogut anar a la piscina cada setmana o fer la sortida al parc aquàtic, perquè de forma individual els consistoris no disposem dels recursos econòmics per fer-ho possible.”

Activitats per gaudir i conèixer el territori

El Casal del Ter, que va comptar amb una desena de monitors, es va desenvolupar als pobles de Sant Jordi Desvalls, Cervià de Ter i Medinyà. A Viladasens, els infants van fer-hi algunes de les excursions, ja que dos dies a la setmana, tots els nens i nenes que participaven en el casal es trobaven plegats per fer una activitat conjunta, com ara anar a la piscina de Vilopriu (Baix Empordà), fer una bicicletada, o practicar tir d’arc amb fletxa, entre d’altres. Fins i tot, van fer una acampada al costat del pavelló polivalent de Sant Jordi Desvalls, a la qual van assistir uns 90 infants.

Aquest any –i gràcies a mancomunar el servei– el casal va poder ampliar l’horari: abans es feia des de les 8 fins a les 13 h i, aquest estiu, es va allargar fins a les 17 h i, a més, amb servei de menjador. El casal, dirigit per l’empresa Ludis, va programar activitats que giraven entorn d’una temàtica i un centre d’interès. També es van fer propostes tradicionals sobre la cultura i la tradició catalana. Va estar dedicat a la història del territori i es van explicar continguts de totes les èpoques, des de la prehistòria fins a l’actualitat. Els ajuntaments, que van signar un conveni de col·laboració per poder engegar el casal, van poder oferir una bonificació del 10 % en les quotes d’inscripció per a les famílies.

ARNAU CASADEMONT
Regidor d’Educació i Joventut de Medinyà

“Al cap d’uns anys aquests infants es trobaran a l’institut de Sarrià de Ter, que és on els toca per zona, i ja hauran teixit una amistat al casal. Som pobles veïns amb unes condicions de ruralitat i de nombre d’habitants similars i treballar junts ens fa més forts.”

Pla de pacificació a tot el nucli antic

El projecte vol millorar la seguretat dels vianants i reduir l'emissió de gasos de combustió, així com la contaminació acústica dels vehicles

Els treballs començaran a principis de l'any que ve i s'allargaran fins a finals del 2027

L'Ajuntament de Viladasens posarà en marxa un nou pla de pacificació a tot el nucli antic del municipi que té com a objectiu augmentar la seguretat de les persones que van a peu i, alhora, reduir l'emissió de gasos de combustió i la contaminació acústica que provoquen els vehicles. El pla pretén, a més, millorar l'aspecte estètic del poble a partir del soterrament del cablejat aeri, que està previst portar a terme aprofitant l'execució de les obres. En paral·lel, s'aprofitarà per substituir la xarxa de distribució d'aigua antiga, que està deteriorada, i arranjar el clavegueram, que es troba en mal estat. També es pavimentaran de nou els carrers afectats.

Les obres del pla de pacificació, que està previst que comencin l'any que ve i acabin entre finals del 2026 i principis del 2027, s'executaran en tres fases i tindran un cost aproximat d'uns 950.000 euros. El seu desenvolupament és possible per la cessió de titularitat que té previst fer la Diputació de Girona del tram de la carretera GIV-6234 que passa per dins del nucli. Actualment, el conveni de cessió està pendent d'aprovació per part de l'Ajuntament i de la Diputació.

Una de les principals reformes que presenta el pla –que és un dels projectes cabdals de l'equip de govern– és la creació d'un paviment nou; concretament, es tracta d'una plataforma única, és a dir, que la calçada queda al mateix nivell que les voreres. D'aquesta manera, el trànsit rodat reduirà la velocitat i, per tant, hi haurà més seguretat per als vianants, a qui es dona preferència. Això permetrà millorar l'impacte ambiental que suposa el pas de vehicles, entre altres beneficis.

D'altra banda, el consistori treballa per donar una alternativa als cotxes que aparquen a la plaça Major o al nucli urbà, per això s'està estudiant la possibilitat d'habilitar places d'aparcament al costat del Centre Cívic. A més, està previst posar una zona de càrrega i descàrrega en el centre del poble. El consistori ressalta que amb totes aquestes actuacions no només s'ordenarà Viladasens, sinó que la vila es convertirà en més “ambiental i segura per als infants i atractiva per a tothom. La plataforma única ens permetrà regular la velocitat dels vehicles i el vianant tindrà prioritat davant del cotxe”, ressalten. També s'enjardinaran algunes zones amb plantes mediterrànies i arbres que no necessitin gaire reg. “Aprofitariem l'aigua de pluja i també regariem amb aigua del pou de la carretera de la Font, que és alta en nitrats i no és apta per al consum humà però sí, en canvi, per regar”, afirmen.

Obres per fases

La fase 1 de les obres correspon als trams del carrer Sant Vicenç, un petit tram de la zona on hi ha la plaça Major, el carrer del Taronger, el carrer de Llevant, el carrer Orient i el carrer Sant Jordi. La fase 2 afecta els trams del carrer Girona, la plaça Major i el carrer d'Orriols. La fase 3 comprèn el tram del carrer Tramuntana fins al carrer Ponent. La fase 4 se situa al carrer Migdia, entre la carretera de Girona fins al carrer Sant Jordi.

La Diputació de Girona es farà càrrec del cost total dels treballs de la fase 2 de la carretera, atès que la previsió és que l'ens supramunicipal cedeixi aquest part de la via a l'Ajuntament. El consistori serà, però, qui executarà les obres d'aquest i de la resta de trams. A més, la Diputació donarà una ajuda econòmica al consistori per portar a terme un conjunt d'actuacions en els treballs de la fase 1..

Des del mes d'octubre del 2023, l'Ajuntament està treballant en el pla de pacificació conjuntament amb el Consell Comarcal del Gironès. El març passat es va encarregar el projecte a l'empresa d'enginyeria ABM Consulting amb la previsió de tenir-lo enllestit al mes d'octubre, moment en què s'haurà d'entregar a la Diputació de Girona.

Substitució de la xarxa d'aigua i eliminació del cablejat aeri

D'altra banda, amb la subvenció que l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) ha concedit a l'Ajuntament per substituir una part de la xarxa de distribució d'aigua, que ascendeix a uns 300.000 euros, es faran, en aquest àmbit, les rases necessàries en diferents carrers i es revisarà l'estat general del clavegueram: hi ha un tram que passa per dins de dues parcel·les (en comptes d'estar canalitzada per la part exterior de la propietat), per tant, caldrà fer-hi la desviació corresponent.

A part, l'Ajuntament aprofitarà per eliminar els cablejats aeris, els encreuaments, els suports existents a façanes, els pals i els trams fixats a façanes. A més, es faran les conduccions per a la fibra òptica per tal que sigui soterrada. Tot plegat donarà “més netedat aèria”. Segons l'Ajuntament, “a Viladasens a causa del vent, és fàcil que es malmeti el cablejat. A més, els tractors i els camions també hi topen. Amb l'eliminació del cablejat també reduïrem la contaminació ambiental”.

Què recull el pla de pacificació?

OBJECTIU

Pacificar de vehicles de motor el nucli urbà, disminuir el CO2, evitar la caiguda de cables amb les inclemències del temps i millorar l'impacte ambiental.

TERMINIS

Les obres començaran a principis de l'any que ve. S'executaran en diverses fases. S'espera que sigui una realitat a finals del 2027.

ELS CARRERS

Carrer Sant Vicenç, plaça Major, carrer Taronger, carrer Llevant, carrer Orient, carrer Sant Jordi, carrer Girona, carrer d'Orriols, carrer Tramuntana i carrer Migdia (al voltant del centre cívic).

LES ACTUACIONS

Es crearà una plataforma única (la calçada queda a nivell de les voreres), que reduirà la velocitat dels cotxes i donarà més seguretat als vianants. Es podrà limitar la velocitat de circular a 20 km/h. També s'enjardinaran algunes zones i es plantaran arbres per crear zones ombrívols com a refugi climàtic..

ALTRES MILLORES

Aprofitant que es fa aquesta actuació, s'eliminaran els cablejats aeris, se substituirà una part de la xarxa d'aigua i es faran les conduccions de fibra òptica, entre d'altres.

Fotografia Edu Masó

el valor de Viladasens

L'església de Sant Vicenç de Viladasens

El temple, que malgrat considerar-se de l'època barroca conserva part de l'edifici romànic original dels segles XI i XII, ha acumulat al llarg del temps capes històriques amb estils arquitectònics i artístics diversos que li donen, precisament, una singularitat única. Destaquen dos relleus romànics de l'arc presbiteral de valor "excepcional" i dos capitells, que es guarden solts al despatx parroquial.

Com cada tercer diumenge de mes, Sebas Aupí, el rector de Viladasens, entra a l'església de Sant Vicenç, ubicada al nucli antic, per dir-hi missa. Una desena de persones escolten les seves paraules. És una parròquia activa. "Estem contents perquè els fidels van responenent als nous temps i se la senten molt seva", assegura Aupí. El temple, però, a part de l'eucaristia dels diumenges, acull també altres celebracions litúrgiques com la missa de la Festa Major, la benedicció de l'Associació de Peregrins del Camí de Sant Jaume de Girona, que va tenir lloc el juliol passat o, fins i tot, actes com la representació dels Pastorets i actuacions musicals. Aquesta edificació, aixecada al segle XVIII i de la qual la primera referència consta en un document del 1046, esdevé punt de trobada i cohesió. Tradició arquitectònica i dinamisme per part dels ciutadans van de bracet en aquest emplaçament que destaca, entre d'altres elements escultòrics, pels dos relleus romànics de l'arc presbiteral.

L'església de Sant Vicenç es considera un edifici barroc, però conserva part de l'edifici romànic original. Va ser reconstruïda totalment a finals del segle XVIII i principis del XIX, però sense destruir l'església romànica original, amb la qual cosa s'hi observen elements de l'escultura i arquitectura del segle XI i XII. Bàsicament, consta d'una nau i un absis semicircular, amb capelles i sagristies a cada costat de la nau. Es creu que el temple original tenia tres naus. Té algunes parts, com l'absis, fetes amb carreus, i el campanar és de torre, de planta quadrangular. De l'edifici original, queda visible la façana de ponent que, tot i tenir una part barroca, presenta detalls i fragments de mur del segle XII, com són dos capitells i columnes de quan va ser església romànica. "La façana és romànica però la portalada exterior és d'estil barroc i, a l'interior, trobem pedres que formen part de l'antiga portalada romànica que van treure per construir la nova", detalla Aupí. "A l'altar major, per com estan posades

les pedres i pel temps en què es va fer aquesta església, una hipòtesi és, precisament, que l'església de Sant Vicenç de Viladasens tingués una portalada romànica a l'estil de la de Ripoll, però només se'n conservarien els dos relleus de l'arc presbiteral, on, en un d'ells, un felí devora una persona i, en l'altre, s'hi veu el pecat original amb Adam i Eva. Tot i que seria més petita, aquesta portalada si hagués existit tindria encara la mateixa intensitat que la de Ripoll", assegura el rector.

Una suma d'estils arquitectònics i artístics

La suma d'estils arquitectònics i artístics que al llarg del temps ha acumulat l'església de Sant Vicenç és, segons el professor d'Història Contemporània de la Universitat de Girona (UdG), Joaquim Puigvert, el que precisament li atorga "particularitat i singularitat". "La barreja de capes històriques li dona

valor. És un element positiu per al temple i d'historicitat", assegura. En l'actualitat, es valora "molt" l'art romànic, perquè es considera l'etapa "més transcendental" per a la història de Catalunya i, en canvi, es creu que el barroc és una etapa d'art "més decadent". Aquest historiador –igual com altres facultatius–, però, qüestionen aquesta tesi i creuen que "el barroc és tan representatiu i digne com el romànic".

Segons descriu Puigvert en un reportatge publicat a la Revista de Girona, que porta per títol "Els temples parroquials del Bisbat de Girona. Un palimpsest arquitectònic i artístic", "l'arquitectura parroquial també pot conservar superposició de petjades i mescles d'elements antics i nous". En aquest article –el qual forma part del dossier dedicat al patrimoni cultural del Bisbat de Girona i coordinat per Francesc Miralpeix, amb el títol Tresors del bisbat de Girona: el patrimoni cultural diocesà en el segle XXI–, exposa que "destacar el valor del palimpsest d'estils –és a dir, estils un al damunt d'un altre després d'esborrar-ne el rastre de l'anterior–, dels temples parroquials de la diòcesi és una tasca urgent i

pedagògica". En aquest sentit, creu que no necessàriament com més antic és un temple més valor històric té. "Cal valorar les arquitectures parroquials de cada temps històric sense prejudicis presentistes i esteticistes", recalca Puigvert, que concreta quina ha estat l'evolució del temple: "L'església de Sant Vicenç, com gairebé totes les esglésies del bisbat de Girona, a l'època moderna, es van modificar i ampliar. Al segle XVIII, Viladasens va créixer demogràficament, com també ho van fer altres pobles de les comarques gironines, cosa que va fer necessària una ampliació del temple", detalla. Calien unes dimensions grans perquè, segons l'historiador, havien d'acollir "no només els habitants del municipi, sinó que també havien de donar cabuda a moltes més persones per la Festa Major o pels grans funerals amb la visita de persones vingudes de la rodalia".

Relleus, retaule i capitells

Les escultures romàniques, fins fa poc desconegudes, de l'arc presbiteral suposen un gran tresor. Tot i que estan a una alçada considerable, aquests relleus són part important

del temple. En un d'ells, s'hi observa un petit cap humà i, en l'altre, uns felins, probablement lleons, que es representen aixecats sobre les potes del darrere i amb un cap comú. Tenen la boca gran i oberta i d'allà hi surten unes dents llargues. Segons Joan Badia, membre de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi i autor del llibre L'escultura romànica de Sant Vicenç de Viladasens (editat per l'Ajuntament de Viladasens), aquests dos elements figuratius –que són romànics però que van aprofitar-los i posar-los a l'arc presbiteral per fer la reconstrucció del segle XVIII– són "dos carreus esculpits" i "excepcionals".

Segons recull Badia en el seu llibre, a la part esquerra de l'arc presbiteral, "l'animal s'ha afigurat dempeus i de perfil, amb el cap a l'angle del relleu. La seva cua surt d'entre les potes posteriors, es corba cap amunt per sobre del cos i acaba en una palmeta de nervis en ventall ja a la part alta del relleu. Com hem anat veient, és un detall que trobem repetit de manera gairebé idèntica a totes les representacions de felins que hi ha en aquest conjunt d'escultura de Viladasens. Amb la grossa boca oberta, en la qual hi ha el rengle

superior de dents, l'animal mossega o engoleix un braç del personatge situat al seu costat". I afegeix: "És probable que ens trobem davant d'un fragment d'un relleu més gran. Tot i la distribució de l'escena en dos plans o cares, no sembla gaire factible que es tracti d'un tros de capitell, el qual, en tot cas, seria de dimensions grans". La imatge simbolitza el lleó com a guardià del temple que devora l'ànima pecadora.

A la part dreta del presbiteri, segons recull Catalunya Romànica V: el Gironès, la Selva i el Pla de l'Estany (Ed. Enciclopèdia Catalana), volum dirigit per Antoni Pladevall, el pecat d'Adam i Eva pren protagonisme: "S'hi representa l'arbre, que és al centre, amb la serp que s'hi entortolliga i, als costats, Adam i Eva després d'haver pecat. Hi ha un capitell del claustre de Sant Domènec de Peralada, per exemple, que presenta aquest mateix esquema compositiu, si bé amb un estil diferent. Encara que en aquest cas l'escena resta aïllada, pensem que podria formar part d'un conjunt de relleus en una bona part desapareguts". Badia afegeix en el seu llibre que "la serp, enorme, de més gruix que l'arbre, s'entortolliga al tronc en tota l'alçada; el cos és cobert d'unes fileres d'escames, a base de petits ressalts. A nivell de la copa de l'arbre sobresurt el seu cap, en direcció a l'orella d'Eva, evidentment amb la intenció de significar que la serp li parla, d'acord amb l'escena representada. El cap de la serp té una forma aplanada força real i aconseguida, amb els ulls fets amb una ranura profunda". Puigvert destaca, per la seva banda,

que "la reconstrucció del presbiteri de postguerra va voler posar en valor l'absis romànic, tot i que els carreus de pedra són pintats i simulats. Com també són simulats els cortinatges amb efecte trompe-l'oeil, solucions dignes en època de precarietat i pobresa econòmica". A part, subratlla que "l'església tenia un retaule barroc del segle XVIII però va ser cremat el 1936 als inicis de la Guerra Civil".

"La barreja de capes històriques li dona valor. És un element positiu per al temple i d'historicitat"

Joaquim Puigvert, professor d'Història Contemporània de la Universitat de Girona (UdG)

Uns altres elements rellevants de l'església de Sant Vicenç són els dos capitells que es guarden solts al despatx parroquial i que, probablement, pertanyien a alguna de les obertures del temple romànic. Segons Badia, en un d'ells, s'hi veu una fera que devora un home nu. "Concretament, el mal que devora una persona que ha pecat", indica. L'altre, es tracta d'un home barbut envoltat de fulles, que domina la natura. "Representa les bèsties, el pecat", afegeix.

Les actuacions més recents

El temple conserva tot els espais d'utilitat com són la sagristia, el coro, l'accés al campanar i el campanar. En aquest darrer espai, hi ha un capitell romànic col·locat de l'inrevés. "Es podria recuperar. De fet, mossèn Josep Prieto, de Cervià de Ter, estava

molt il·lusionat a recuperar-lo, però mai va haver-hi diners per fer-ho", assenyala Badia, col·laborador de Catalunya Romànica. Precisament, el llibre de Badia L'escultura romànica de Sant Vicenç de Viladasens va ser fruit d'un article que ell mateix va fer l'any 1990 a l'Institut d'Estudis Empordanesos sobre l'escultura romànica de Sant Vicenç de Viladasens i, aquell moment, Robert Sunyer, aleshores regidor de l'Ajuntament, li va demanar ampliar-lo per fer-ne una publicació.

Recentment, s'han fet algunes intervencions d'arranjament tant al campanar com al teulat de l'església.

Segons el mossèn Sebas Aupí, queda, però, feina per fer a l'interior, on hi ha algunes parts que estan "deteriorades". Una de les actuacions que caldria portar a terme, segons ell, és pintar les parets, unes parets d'un temple que acull celebracions i activitats que no s'aturen. Una de les propostes amb més tradició és la representació dels Pastorets, que hi té lloc des de fa 5 anys. Segons explica Aupí, "és una activitat nadalenca a càrrec dels més petits del poble. Hi ha un gran joc d'àngels i dimonis. També ve una coral. És una activitat molt popular". Són curiositats que fan que aquesta església sigui única i li donen valor. I és que, tot i que exteriorment podria semblar una edificació comuna –perquè la porta d'entrada segueix la tipologia de portes més estesa a l'Empordà a partir del segle XII–, aquest temple té una gran diferència: bull de vida i conserva tota la tradició.

Carme Masós

Carme Masós, de 95 anys –la veïna nascuda a Viladasens amb més edat del municipi-, recorda que de petita la seva mare li ensenyava el que ella feia a diari perquè n’aprenqués: rentar i penjar la roba, cuinar... Va néixer i viure al mas la Torre del veïnat de la Mata i, més endavant, tot i estar un temps a Vilobí d’Onyar, va tornar a les seves arrels un cop casada: va anar –i encara hi resideix- al mas el Puig, a Viladasens, a casa del seu marit, Josep Massó.

Era un temps en què la família feia de pagès i gaudien de vivències que segueixen donant vida al seu dia a dia: davant del mas hi havia un bassal, que s’omplia amb l’aigua de la pluja, on el seu fill, en Josep, es ficava a dins de petit amb els esclops per jugar-hi i xipollejar una bona estona.

Com va ser la seva infantesa?

Vaig anar al col·legi de Sant Jordi Desvalls i, després, cap als 15 anys d’edat, vaig plegar. Jo volia ser mestra, però com que no tenia possibilitats d’agafar el tren a Sant Jordi Desvalls per anar a Girona a estudiar vaig haver d’abandonar aquesta idea, així que em vaig posar a cosir. Vaig anar a aprendre’n amb una modista que em va ensenyar tall i confecció. Els diumenges sortíem a ballar i els altres dies ajudava a casa

Què tenia d’especial la zona on vivia de petita?

A la Torre de la Mata hi havia hagut un convent. Ho vaig sentir a dir als meus avis. Era una casa molt gran. Cap al 1790 hi residien monjos. Segons expliquen, allà hi va fer estada el destacament reial per la Guerra del Francès.

És el pes de la història... Les coses han canviat molt des de llavors!

Abans ningú tenia cotxe. Havíem d’anar a peu a tot arreu. A Viladasens, passava un autobús de línia cada dissabte per anar a Girona. Si volies anar-hi un altre dia, aleshores, havies de passar pel mig dels boscos i agafar el tren a Camallera. No hi havia aigua potable. Rentàvem la roba a la riera en un safareig que van construir al mig del bosc. Per arribar-hi, havíem de caminar gairebé un quilòmetre i portàvem la roba amb un carretó. Hi havia una font que sempre rajava. És la nostra història: la duresa i l’autenticitat d’un poble. Aquí davant del mas el Puig, hi havia aigua fins a la figuera. A l’hivern, amb l’aigua de la pluja, s’omplia aquest bassal. Feia uns 70 centímetres de profunditat i al fons hi havia terres argiloses. El bestiar hi bevia. Els meus fills, fins i tot, s’hi ficaven a dins. En Josep amb els esclops... Cada dos o tres anys, això sí, havíem de treure el pòsit a mà que s’hi feia i l’anàvem a tirar al marge

Durant un temps va marxar de Viladasens. Com és que es va traslladar a Vilobí d’Onyar?

Els meus pares i jo érem masovers d’en Moret i el meu pare i la meva mare van voler anar cap allà. Ens vam instal·lar a Vilobí d’Onyar durant 10 anys. Però, en casar-me, com que el meu marit –amb qui ja ens coneixíem de petits– era de Viladasens i jo també hi havia estat tota la infantesa i joventut, vam decidir anar a viure a casa seva. Em va agradar molt tornar.

De què treballaven?

A casa teníem bestiar: porcs, vaques, conills, gallines i ànecs. Jo els ajudava en tot i per a tot. Els homes munyien 60 vaques. Ho feien cada dia tant si era dilluns com diumenge. Quan vaig fer 65 anys em vaig jubilar. Vaig pensar: el dia que el govern em pagui plego de treballar i així va ser.

Qui hi havia en aquesta casa quan va venir amb el seu home?

Érem set persones: la meva sogra i els seus quatre fills i jo, casada amb un d’ells; també hi havia la Paula, que tenia 90 anys. Ens aveníem tots molt bé i tothom feia camí. La meva sogra m’ajudava a fer el dinar.

Ara ja no són tants a casa però també hi està molt bé...

Sí! El meu home va morir fa 6 anys. Ara vivim aquí jo i en Narcís (el meu cunyat). El meu fill, en Josep, i la seva dona, l’Anna, venen a portar-nos el dinar cada dia. Ells tenen la casa més al nucli de Viladasens. També tinc dues filles més, la Roser i la Maria.

El seu fill Josep va ser alcalde. N’està orgullosa de la feina feta?

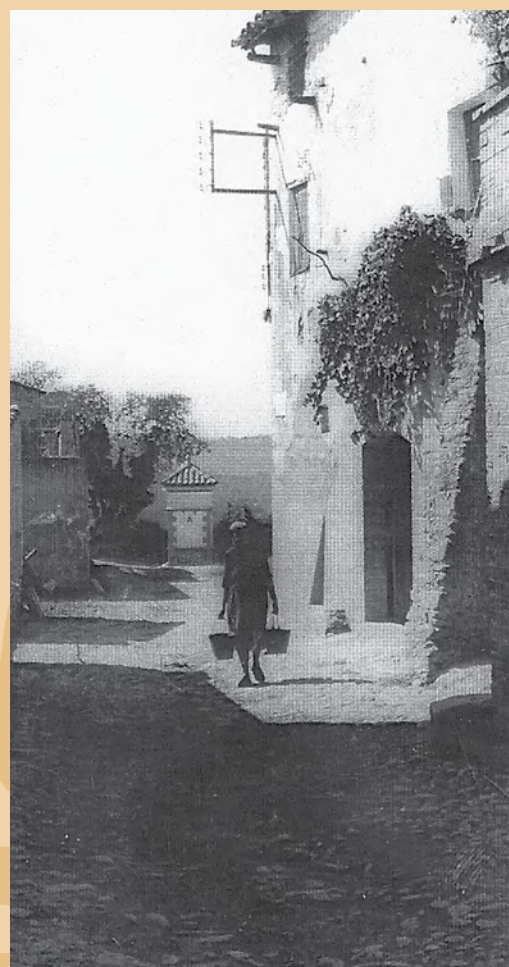
Em va fer molta il·lusió. Va ser-ho durant 35 anys. Encara no tenia l’edat de 21 anys i es va animar a fer el pas. Ningú volia ser alcalde en aquell moment.

Hi va sovint al poble?

Sempre que puc vaig a les festes del poble. M’agrada molt assistir-hi. Ara, però, ja no tinc tanta força com abans i algú m’hi ha d’acompanyar. He tingut molta empenta i encara la tinc però em fa por de caure... El bastó és el meu amic –ironitza-. L’última festa a què vaig anar va ser la de Sant Calixte. Hi havia una orquestra i missa. Vaig gaudir molt!

Amb què ocupa el temps ara?

M’agrada molt llegir. Em porten llibres i revistes de biblioteques. En aquests moments, llegeixo *Una vida a les muntanyes*, d’Abraham Orriols, i *Atrapades* en el temps, de Mònica Usart i Gemma Puig, entre d’altres llibres. La lectura em distreu i aprenc moltes coses noves.

La mirada enrere

Dècada dels 50

A dalt, una imatge del carrer Tramuntana. I, a baix, del carrer de la Font

Pollastre amb escamarlans

Montserrat Grau

“Cuinera amb més de 60 anys d'experiència”

Elaboració:

Tallem els pollastres a quarts, els salpebrem i els marquem en una cassola pels dos costats amb oli d'oliva calent. Els reservem. A la mateixa cassola, fem un sofregit amb la ceba tallada a daus molt petits i els alls, a làmines.

En una altra cassola, farem la salsa marinera; daurem a foc lent els alls i hi incorporarem els crancs o les gambes. Amb l'ajuda d'una espàtula en farem treure tot el suc. Hi afegim una mica de julivert i ho flamegem amb brandi. Deixem reduir i hi afegim 400 grams de salsa de tomàquet. Incorporem el fumet i una mica de sal i ho reduïm fins a la meitat. Triturem i colem.

A la cassola del sofregit, hi afegim el pollastre i el cobrim amb la salsa marinera. Deixem coure entre 45 minuts i 1 hora a foc baix. Afegim el fumet o l'aigua, si és necessari. Cinc minuts abans d'acabar, hi afegim els escamarlans i rectifiquem de sal, si fa falta. Després, emplatem i decorem amb una fulla de julivert.

Ingredients per 8 persones:

- 2 pollastres sencers
- 16 escamarlans
- 4 cebes
- 1 cabeça d'alls
- Oli d'oliva
- Sal i pebre

Per la salsa marinera:

- ½ cabeça d'alls
- 1 kg de cranc o gamba blanca
- 400 g de salsa de tomàquet
- Oli d'oliva
- 1 manat de julivert
- 2 litres de fumet (caldo de peix)

Coca de poma i ratafia

Concepció Vila

Elaboració:

Poseu tots els ingredients a la pastadora. Quan estigui tot batut prepareu una safata del forn amb paper de forn al damunt i poseu-hi la massa. Després, col·loqueu la poma per sobre la massa i poseu-ho al forn durant 40 minuts. Quan estigui cuit, pinteu la poma amb melmelada d'albercoc.

Ingredients:

- 2 pomes Granny Smith
- 300 g de farina
- 300 g de sucre
- 3 ous
- 250 ml llet
- ½ got d'oli
- ½ got de ratafia
- 1 pela de llimona
- Un pols de sal
- 1 sobre llevat

Agenda

2a QUINZENA D'OCTUBRE

Castalloween

Castalloween organitzen els veïns, el jovent i nens del poble amb la col·laboració de l'Ajuntament de Viladasens

DES DEL 2 DE NOVEMBRE FINS AL 28 DE JUNY DEL 2025

Espai Jove

Viladasens, Medinyà, Cervià de Ter i Sant Jordi Desvalls
135€ al mes / Dissabtes 16 a 19h

9 DE NOVEMBRE

20 Trobada de la gent de Fellines

20 Trobada de la gent de Fellines i celebració del Dia de Sant Martí, Festa Petita de Fellines, organitzen els veïns de Fellines amb la col·laboració de l'Ajuntament de Viladasens

1a QUINZENA DE DESEMBRE

Caminada per la Marató de TV3

Caminada per col·laborar amb la Marató de TV3, organitza el Grup de Caminades de Viladasens

2a QUINZENA DE DESEMBRE

Pastorets

PASTORETS a l'església de Sant Vicenç i pica-pica al Centre Cívic, organitzen els veïns del poble amb la col·laboració del mossèn Sebastià Aupí i de l'Ajuntament de Viladasens

30 DE DESEMBRE

PIN de Nadal

PIN de Nadal al Centre Cívic

3 i 4 DE GENER DE 2025

Patge Reial

Patge Reial per a la recollida de cartes a la plaça de la Morera de Viladasens

26 DE GENER DE 2025

Festa Petita de Viladasens

Al Centre Cívic

23 DE MARÇ DE 2025

Festa de la Gent Gran

Al Centre Cívic

23 D'ABRIL DE 2025

Diada de Sant Jordi

Celebració de la Diada de Sant Jordi amb l'entrega de la rosa juntament amb la 3a edició de la revista Grana

Viladasens

▲ AJUNTAMENT

c. Taronger, 1
17164 Viladasens
Tel. 972 496 150
viladasens.org

+ CONSULTORI MÈDIC

c. Llevant, 4
Tel. 972 496 263

★ CENTRE CÍVIC

c. Migdia, 10

Diputació
de Girona

Ajuntament de
Viladasens